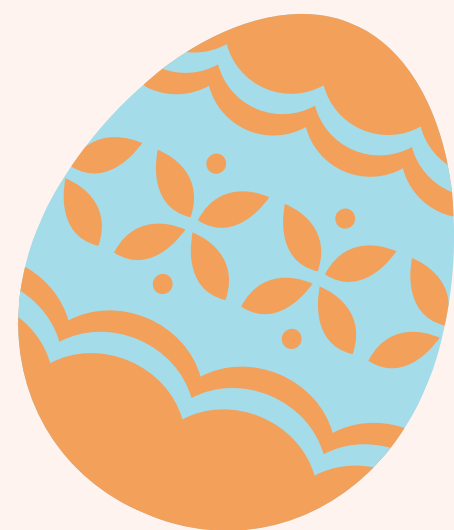
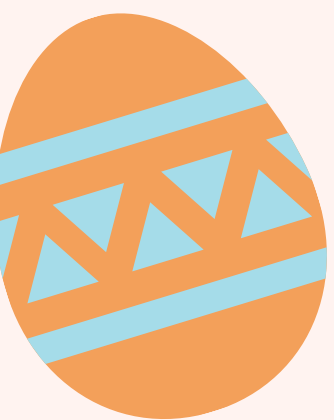

“LIEDIENAS STEIDZAS SIRDS SKAIDRUMU GAIŠU
ZEMEI UN CILVĒKIEM SVĒTĪGI DOT!”

A. LĪCĪTE

Attēls no
Gundega Skudriņa "Lielā iedvesmas grāmata"

Pēc latviešu tautas tradīcijām Lielā diena jeb Lieldienas tiek svinētas devītajā (piecdienu) nedēļā pēc Meteņiem. Pēc senā senču Mēness-Saules kalendāra Lieldienas iezīmē pavasara punktu, kad diena kļūst garāka par nakti.

*Četras māšas Lieldieniņas,
Četri brāļi Ziemssvētki,
Astoņam dieniņām
Darām saldu alutiņu*

*Pervesim, māsiņas,
Raibas oliņas,
Šķiņķosim bāliņam
Lieldienas rītā*

**Kristietībā svin Lieldienas kā Jēzus Kristus
augšāmcelšanās svētkus. Lieldienu ciklu ievada
Klusā nedēļa ar Pūpolu svētdienu, Zaļo ceturtdienu,
Lielo piektdienu, Kluso sestdienu un Lielo dienu.
Šīs dienas ir ienākušas arī latviešu tautas tradīcijās.**

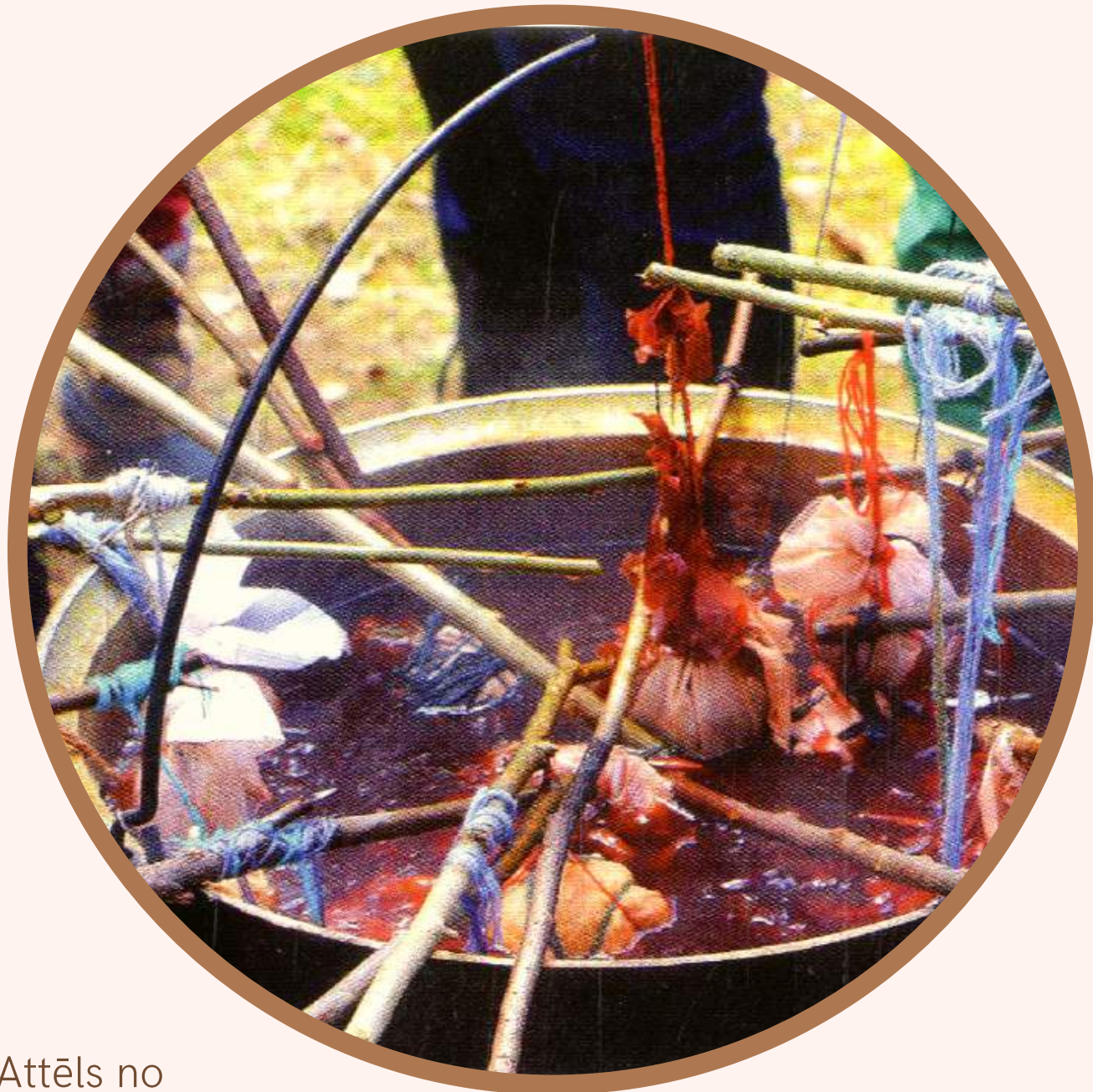
*Es nopēru bāleliņu
Ar baltiem pūpoliem,
Lai aug mans bāleliņš
Kā apaļš pūpoliņš*

*Apaļš kā pūpols,
Nasks kā zaķis,
Sarkans kā burkāns,
Stiprs kā rutkis*

Attēls no
Brigita Ektermāne "Saulgriežu grāmata"

No senajiem laikiem nozīmīgākie
Lieldienu priekšdarbi saistīti ar
mājas kopšanu, apģērbu greznošanu,
Lieldienu ēdienu gatavošanu, olu
vārīšanu un ar šūpoļu kāršanu.

Attēls no
Aija Kalve "Svinam svētkus"

*Atīt leldiņe
Par augstu kaļņeņu,
Zalta ūlys
Mātódama;
Aizít leldiņe
Par augstu kaļņeņu,
Zalta ūlys
Lašeidama*

Liendienās izpaužas senais olu kults, kurā ola ir dzīvības nesēja. Vairākums Dainu runā par zelta, sudraba, un baltām olām, senajos mītos ola simbolizē sauli. Jaunākajos laikos ir ieviesusies olu krāsošanas tradīcija, kurā dominē dabīgie materiāli:

- *Sīpolu mizas dod brūnu krāsu. Brūnums kļūs vēl spilgtāks, ja pievieno kafijas biezumus*
- *Kumelītes dod maigi dzeltenu krāsu*
- *Mellenēs vārītas olas būs zilas, vai viegli violetas*
- *Dzērvenes piešķirs olām rozā toni, savukārt aveņu zari un avenes - sarkanu*
- *Vienādi nokrāsotām olām var ieskrāpēt zīmējumus ar adatu*
- *Olām var pietīt bērzu lapiņas, egļu skuju, sūnas, visu, kas dabā atrodams*
- *Lai krāsa būtu spilgtāka, ūdenī jāieber sāls*

Attēls no brivbridis.lv

Liendienās olas ne tikai ēd, bet ar tām mainās un dāvina, kā arī atpērkas no pārējiem. Visjautrākais Lieldienu pasākums ir olu kaujas un olu ripināšana.

Attēls no
Aīda Rancāne "Saules gads. Lielā diena"

- *Dāvināt olu nozīmē dāvināt dzīvību, jo tā ir jaunas dzīvības un spēka simbols*
- *Lieldienu rītā saimnieks sagriež olu tik gabalos, cik mājā ļaužu un un izdala katram pa gabalam saimes saticībai un svētībai*
- *Olas Liendienās jāēd ikvienam, jo tās veicina veselību un labklājību*
- *Ja sitoties ola saplīst, tā jāatdod sitējam*
Pastāvēja ticējums, kam stiprāka ola, tas ilgāk dzīvos
- *Ja ola gadās ar diviem dzeltenumiem - tā var radīt naidu vai arī iedzīvošanos*

Šūpuļu kāršanai izraudzīja augstāku kalnu, lai šūpoles jau no tālienes varētu ieraudzīt. Parasti cirta ozola vai oša kārtis. Šūpošanās, līdzīgi kā lēkšana, pēršana un dancošana piederēja pie kustībām, kas veicina auglības spēku.

*Karat, brāļi, šūpolītes
Augstā kalna galiņā,
Lai redzēja tā māsiņa,
Kas tautiņu lejiņā*

*Ai, odiņi, masališi,
Neēdiet šovakar:
Jau es gan šūpojos
Visas trīs lieldieniņas*

Attēls no Aīda Rancāne "Saules gads. Lielā diena"

*Brāļi, brāļi, liela diena,
Kur kārsim šūpulīti?
Kārsim liepas galiņā'i,
Lai māsiņas līgojās*

*Pašūpo, brāleniņ,
Došu olu, došu olu!
Man vistiņas dētin dēja,
Kladzināt kladzināja*

Lieldienu svarīgākā maltīte ir brokastis. Galdautu lika dzeltenu vai zaļu.

Pirmā vieta Lieldienu brokastu galdā ierādāma krāsotām olām un dažādiem olu ēdieniem. Galdā var likt sviestu, sieru, ceptu vai žāvētu šķiņķi, aukstu teļa vai cūkas cepeti, kūpinātas vai žāvētas zivis, galertu, dažādus ievārījumus, biezpiena cepumus.

Attēls no cook-and-food.com

Saldajā ēdienā iederas pasha, ko reizi gadā gatavo no biezpiena, žāvētiem augļiem, riekstiem, marmelādes, saldā krējuma un sviesta.

Attēls no grāmatas
Barbara Riasa- Buhere "Lieldienas"

Galvenais dzēriens Lieldienās ir bērzu sula. Sulai var pievienot nedaudz citrona vai laima sulu, rozīnes, aprikozes vai žāvētas plūmes.

Priecīgas Lieldienas!

Latgales Centrālā bibliotēka

65426422

info@lcb.lv

www.lcb.lv

www.facebook.com/lcb.lv

www.instagram.com/lcbbibliotekars/

Attēls no
"Lieldienu grāmata"